

KUSHTET AKTUALE DHE LIGJSHMËRIA NË FUSHËN E SHFRYTËZIMIT TË DIGAVE

DIGAT NË SHQIPËRI

- Ndërtuar rreth 640 diga
 - 400 prej tyre janë evidentuar me defekte
 - Rreth 20 janë në pronësi të Ministrisë Bujqësisë, KESH-it, KURUM-it etj.
 - 620 janë kryesisht në pronësi të bashkive
- Legjislacioni në bote dhe tek ne, vendos në qendër të përgjegjësive, pronarin dhe shfrytëzuesin e digës.

PRONARI I DIGËS

1. Duhet të organizoje vrojtimin (monitorimin) e saj.
2. Është përgjegjës për marrjen e masave
 - Teknike
 - Financiare
 - Organizative
3. Në rast avarie është përgjegjës për demin ndaj të tretëve

AVARITE E DIGAVE

- Rastet e avarive të digave në botë janë 1% të atyre të ndërtuar.
- Faktori kryesor në shmangien e avarive është njeriu
- Në Digat me lartësinë deri në 30m është evidentuar dyfishi i dështimeve, me numër viktimash 10-herë më të mëdha se sa ato të digave të mëdha.
 - Nënvlërësimi i njeriut në projektim, ndërtim dhe shfrytëzim e digave të konsideruara jo të mëdha.

PSH:

- Viti 1972 shkatërrimi i digës Canyon Lake në SHBA
- Viti 1975 shkatërrimi i dy digave, Banciao dhe Shimantou, në Kinë.

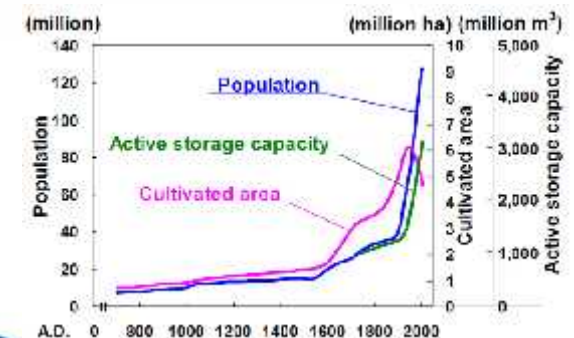

RËNDËSIA E DIGAVE

- Historikisht ndërtimet e tyre janë të dokumentuara që para 5000 vjetësh
- Njerëzimit i është dashur të përballojë përmbytjet dhe thatësinë
 - Elementi i zgjidhjes janë gjetur digat.
 - Janë të ndërtuara mbi 50000 diga
 - 48% për ujitje
 - 17% për prodhim energjie
 - 13% për furnizimin me ujë
 - 10% për kontrollin e rrjedhës

- Kërkesat për ujë do jenë vazhdimisht në rritje
- Sasia e ujit të ëmbël ne bote, është e limituar.

ÇFARË KEMI DHE SI JEMI TË ORGANIZUAR

- Kemi 640 diga të ndërtuara në vitet 1957-1990
- Kemi një legjislacion të mirë
 - Ligji nr. 8681, dt. 02.11.200 “Për projektimin, ndërtimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e digave dhe dambave”
 - VKM nr. 147, dt. 18.03.2004 “Rregullorja për sigurinë e digave dhe dambave”
- Nga ana institucionale
 - K.K.D.M
 - S.K.D.M
 - Ministrit që mbulojnë fushën e qëllimit të ndërtimit të digës
 - Pronari i digës (Bashkitë, ndërmarrjet, koncesionarët)

EKSPERIENCA BOTËRORE

ICOLD (Komiteti Ndërkombëtar i Digave të Mëdha)

- Digat janë arritje njerëzore që sjellin përfitime të mëdha
- Digat paraqesin një rrezik potencial.
- Probabiliteti i dështimit është i ulët
- Ndërtimi është i mbështetur në të gjitha deklaratat botërore
- Inspektimi i vazhdueshëm, mirëmbajtja, plan alarmi dhe evakuimi në rast avarie

INSPEKTIMI I DIAGVE

- Gjendja shëndetësore e digës
- Vlerësimi i shfaqjeve të:

- Çarjeve
- Deformimeve
- Cedimeve
- Lagështirës
- Filtrimi
- Turbullsisë
- Rritjes së bimësisë
- Funksionimi i anekseve,
- Etj.

- Mjetet bazë të kontrollit (Përveç aparaturave):

- Blllok
- Kamera dixhitale
- Metër

- Riparimi

PLANI I ALARMIT DHE EVAKUIMIT

- Vala që krijohet në luginën poshtë digës në rast avarie
 - *Niveli i ujit*
 - *Shpejtësia e rrymës*
 - *Koha e mbërritjes*
- Mjetet e alarmit dhe pikat e referimit
- Plani i evakuimit

REKOMANDIME PËR SIGURINË E DIGAVE

- Bërja e inventarit teknik të digave.
- Rishikimi i legjislacionit.
- Rritja e kapaciteteve njerëzore.
- Krijimi i Institutit Kombëtar të Ujit.

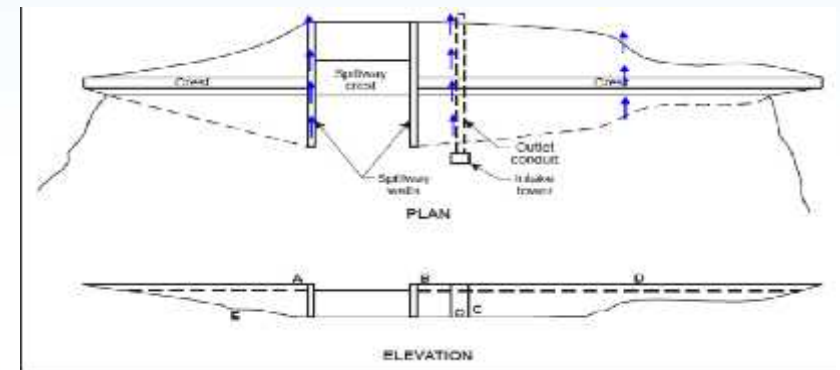
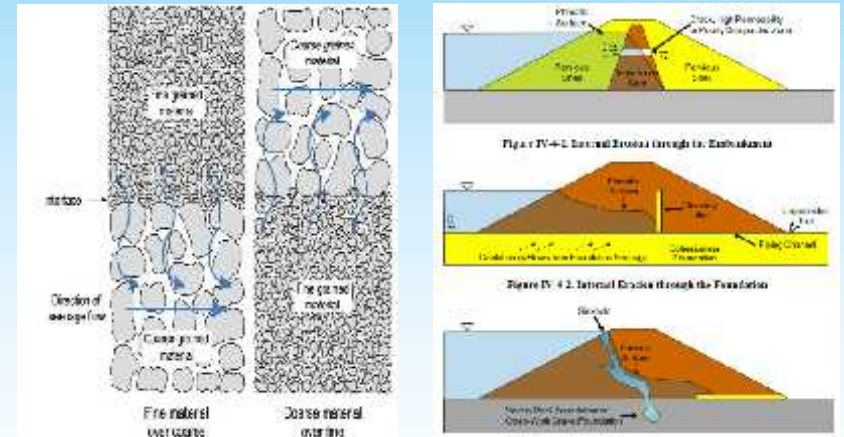
INVENTARI TEKNIK I DIGAVE

- Kontrolli i digave në terren (grup me eksperience)
 - 150- 200 diga në vit
- Pjesëmarrja e specialistit të pronarit të digës në grup.
- Raporti teknik mbi gjendjen e digës.
- Studimi i përhapjes së valës në luginë në rast avarie.
- Preventivi i defekteve dhe vlerësimi i përafërt i digës.
- Klasifikimi mbas raportit:
 - Listimi i digave që duhen abandonuar.
 - Listimi sipas shkallës së riskut.
 - Listimi sipas interesit ekonomik (Përcaktuar nga pronari i saj)

INSTITUTI KOMBËTAR I UJIT

- Mbështetës dhe shpërndarës i eksperiencave për rritjen e sigurisë së digave
- Krijimi i standardeve dhe normave në projektim, ndërtim dhe shfrytëzim të digave
- Studime e sugjerime për planifikim – ndërtim, shfrytëzim veprash

FALEMINDERIT

